

Διατάξεις Οικογενειακού Δικαίου στους κανόνες της εν Γάγγρα Συνόδου (2ο Μέρος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Την αναφορά αυτή στο χωρίο του Παύλου τη συναντάμε επίσης στην ερμηνεία του Βαλσαμώνα καθώς και την ρήση του Παύλου στην Α΄ προς Κορινθίους επιστολή του[1] κατά την οποία τόσο ο άνδρας όσο και η γυναίκα δεν είναι αυτοεξουσιαστές των σωμάτων τους αλλά ο καθείς εξουσιάζει το έτερον ήμισυ. Αυτό σημαίνει ότι ο άνδρας είναι εξουσιαστής του σώματος της γυναικός του και αντίστοιχα η γυναίκα εξουσιάζει το σώμα του ανδρός της. Στη συγκεκριμένη ρήση του Παύλου ο όρος εξουσία δεν έχει την ιεραρχική έννοια κατά την οποία ο ανώτερος εξουσιάζει, δηλαδή χειραγωγεί το κατώτερο, αλλά την έννοια της εξουσίας επί ισοτιμίας. Δηλαδή εφόσον ο ανήρ είναι αυτεξούσιος και η γυνή αυτεξούσια, τούτοι υπό το πρίσμα της γαμικής ενώσεως γίνονται ένα και εφόσον γίνονται ένα τότε έχουν αμφότεροι τη δυνατότητα να εξουσιάζουν επί του άλλου. Αυτό έρχεται σε απόλυτη συνάφεια με το βιβλικό «καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν».[2]

Πηγή: www.orthodox-christianity.com/

1. 1. Οι διατάξεις στον ιε΄ και ιστ΄ κανόνες.

Ο ιε΄ κανών[3] ομιλεί περί γονέων που εγκαταλείπουν τα τέκνα τους προφασιζόμενοι πνευματική άσκηση με αποτέλεσμα να μην παρέχουν τα δέοντα για την ανατροφή τους. Ο κανών αναθεματίζει τους γονείς αυτούς για τη δήθεν θεοσέβεια που υποδυκνείουν, πράγμα που έκαναν την εποχή εκείνοι οι Ευσταθιανοί, αλλά και για την εγκατάλειψη των τέκνων τους προτού να είναι αυτάρκης και αυτεξούσια. Χαρακτηριστική είναι η ερμηνεία που μας παρέχει ο Ζωναράς[4] λέγοντας ότι τα θηρία και συγκεκριμένα οι λέοντες φροντίζουν, τρέφουν τα νεογνά τους και τα προστατεύουν από τους κινδύνους της φύσης. Αφού λοιπόν τα θηρία φροντίζουν για τα νεογνά τους, πόσο μάλλον ο άνθρωπος θα πρέπει να φροντίζει για την ανατροφή των παιδιών του. Οι αναφορές που κάνουν οι Βαλσαμών και Ζωναράς[5] στις επιστολές του Παύλου δεικνύουν το σημαντικό του θέματος τούτου.

Η πρώτη αναφορά γίνεται στην Α΄ προς Τιμόθεο επιστολή του Παύλου.[6] Εκεί ο Παύλος λέει προς τις χήρες που έχουν παιδιά, να τα ανατρέφουν με τέτοιο τρόπο

κατα τον οποίο να μαθαίνουν να σέβονται τους γονείς τους, ώστε αργότερα να μπορούν οι ίδιοι οι γονείς να γίνουν αποδέκτες αυτού του σεβασμού. Στη συνέχεια αναφέρεται στα τέκνα και γενικότερα στους απογόνους λέγοντας ότι όποιος δεν φροντίζει για τους δικούς του ανθρώπους ισοδυναμεί με άρνηση στη πίστη του Χριστού. Τούτα τα λόγια δεικνύουν πόσο σημαντική είναι η ανατροφή των τέκνων και λαμβάνοντας υπ' όψιν τη ρήση του Παύλου στην προς Εφεσίους επιστολή[7] στην οποία προτρέπει τους γονείς να μην γεμίζουν τα τέκνα τους με οργή και θυμό αλλά να τα νουθετούν υπό το πνεύμα του Κυρίου, αντιλαμβανόμεστε πόσο δύσκολη αλλά και πόσο σημαντική είναι η διαπαιδαγώγηση των νέων.

Η διαπαιδαγώγηση αυτή όμως γεννά και την υποχρέωση της ανταμοιβής από τα τέκνα προς τους γονείς πράγμα το οποίο αν και εφόσον δεν τηρηθεί με πρόφαση την ευλάβεια, επιτιμάται με αναθεματισμό από τον ιστ' κανόνα[8] της παρούσης συνόδου. Εδώ βλέπουμε ότι τα παιδιά δεν είναι άμοιρα των ευθυνών τους. Πρέπει και αυτά με τη σειρά τους να φροντίσουν για τους γονείς τους όταν παραστεί ανάγκη, όπως φρόντισαν αυτοί όταν αυτά δεν ήταν σε θέση να φροντίσουν για τον εαυτό τους. Μάλιστα ο Παύλος λέει στην προς Εφεσίους επιστολή[9] ότι τα τέκνα πρέπει να υπακούουν στους γονείς τους γιατί αυτό είναι δίκαιο επαναλαμβάνοντας το βιβλικό εκείνο «τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς».[10]

Όποιος λοιπόν τιμά τους γονείς του θα ευτυχήσει και θα ζήσει μακρόν επί της γης. Χαρακτηριστικό του κανόνα αυτού είναι ότι δεν αναφέρεται μόνο σε πιστούς, αλλά και σε άπιστους γονείς. Τούτο διαφαίνεται από το «μάλιστα πιστῶν» που συναντάμε στο σώμα του κανόνα. Το «μάλιστα πιστῶν» δεικνύει ότι η εγκατάλειψη των γονέων είναι άδικη πράξη από τη φύση της για όλους τους ανθρώπους τόσο πιστούς όσο και άπιστους. Η φράση αυτή παρεμβάλλεται στο κανόνα για δύο λόγους. Αρχικώς για να δώσει έμφαση ότι τα παιδιά των πιστῶν που εγκαταλείπουν τους γονείς τους είναι χείρον από τα παιδιά των απίστων και δευτερευόντως αφήνει ένα περιθώριο στα τέκνα εκείνα των οποίων οι γονείς είναι άπιστοι να μην επιτιμώνται για την επιλογή τους αυτή.

Διότι παραμένοντας με τους γονείς τους διέτρεχαν το κίνδυνο να παρακινηθούν σε κάποια αίρεση.[11] Τέλος θα πρέπει να αναφερθούμε στο πόσο σύγχρονοι είναι οι δύο αυτοί κανόνες της εν Γάγγρα Συνόδου που ομιλούν περί εγκατάλειψης τέκνων από τους γονείς και το αντίστροφο. Τούτο γίνεται αντιληπτό από το γεγονός ότι μέχρι και ο Αστικός Κώδικας που είναι σε ισχύει σήμερα στην Ελλάδα διαλαμβάνει περί των δύο αυτών θεμάτων. Συγκεκριμένα στο άρθρο 1485 του Α.Κ. αναφέρεται ότι οι ανιόντες και κατιόντες έχουν αμοιβαία υποχρέωση διατροφής σύμφωνα με τους όρους των επόμενων άρθρων που ορίζουν σχετικώς. Αλλά και το άρθρο 1507 όπου γονείς και τέκνα οφείλουν αμοιβαία μεταξύ τους βοήθεια, στοργή και

σεβασμό. Τα δύο αυτά άρθρα του Α.Κ. είναι στην ουσία οι δύο κανόνες της εν Γάγγρα Συνόδου που αναλύσαμε προηγουμένως, οι οποίοι έχουν απόλυτη εφαρμογή στο σύγχρονο δίκαιο. Βλέπουμε λοιπόν πόσο σύγχρονο είναι το δίκαιο της Εκκλησίας αλλά και πόσο σύγχρονη είναι η Αγία Γραφή εκ της οποίας πηγάζει το δίκαιο της Εκκλησίας που είναι Θεϊόν Δίκαιο.

[1] Α Κορ. ζ´ 4

[2] Γεν. β´ 24

[3] Ρ.Π.Γ´, σελ. 110.

[4] Ρ.Π.Γ´, σελ. 111.

[5] Ό.π.

[6] Α Τιμ. έ 4,8,10

[7] Εφεσ. στ 4

[8] Ρ.Π.Γ´ σελ. 112.

[9] Εφεσ. στ 1-3

[10] Εξ. κ´ 12, Δευτ. ε´ 16

[11] Βλ. ερμηνεία Πηδαλίου σελ. 402 καθώς και ερμηνεία Ζωναρά και Βαλσαμών, Ρ.Π.Γ´, σελ. 112-113.